

جمهوری اسلامی ایران
دیسرخانه مجلس خبرگان رهبری

پیش نویس طرح

«همایش بین المللی ولایت فقیه»

به همراه اقدام پژوهی مختصر درباره رویدادهای مهم در موضوع همایش

ویرایش دوم

خردادماه ۱۳۹۸

الامام المهدي عجل الله تعالى فرجه الشريف.

« و اما الحوادث الواقعة فارجعوا فيها إلى رواة حديثنا (أحاديثنا)، فإنهم حجتي عليكم و أنا حجة الله »

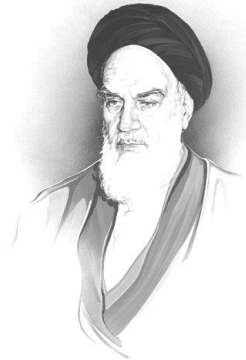
در حوادث و پیشامدها به راویان حدیث ما رجوع کنید. زیرا آنان حجت من بر شمايند و من حجت خدايم.

وسائل الشیعه، ج ۲۷، ص ۱۴۰

از بیانات حضرت امام:

« امر دولت اسلامی، اگر با نظارت فقیه و ولایت فقیه باشد، آسیبی بر این مملکت نخواهد وارد شد.»

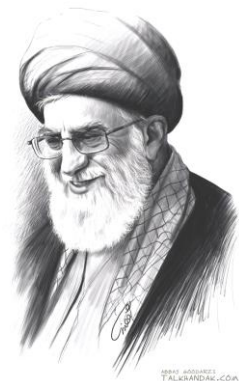
(ج ۱۰، صحیفه امام، از ص ۵۸، ۲۸ شهریور ۱۳۵۸)

از بیانات رهبر معظم انقلاب مدظله

« ولایت فقیه که عبارت است از حکومت فقیه عادل و دین‌شناس، حکم شرعی تبعیدی است که مورد تأیید عقل نیز می‌باشد و در تعیین مصداق آن روش عقلایی وجود دارد که در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بیان شده است.»

(اجوبه الاستفتائات، سؤال ۵۶)

از بیانات نماینده ولی فقیه در استان خراسان

« اگر ولایت فقیه در حکومت نباشد، حکومت طاغوت است.»

(در نشست آیت‌الله علم‌الهدی با نخبگان علمی و فرهنگی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد)

سورة الحزین

مقدمه

تشکیل حکومت اسلامی و ولایت فقیه از مسائل اساسی اسلام و از ارکان مهم مذهب حقه‌ی اثنی‌عشری و بهترین راه دفاع از دین و پاسداری از کیان مسلمین است و به فرموده امام خمینی^(ع): «نهاد حکومت آن قدر اهمیت دارد که نه تنها در اسلام حکومت وجود دارد؛ بلکه اسلام چیزی جز حکومت نیست و احکام شرعی قوانینی است که یکی از شئون حکومت است»^۱ و «حکومت فلسفه عملی تمامی فقه است»^۲.

ولایت فقیه هدیه سترگ الهی به امت اسلامی است که بازگشت آن، به ولایت «فقاہت» و «عدالت» و «مدیریت» عالم صالح و توانا، برای رشد و بالندگی جامعه و تبیین مسیر درست، در راستای تحقق حاکمیت الهی است.

در ادوار مختلف فقه شیعه - علیرغم محکومیت تاریخی شیعیان و تسلط طاغوت و مستکبران - از «ولایت فقیه» با اطلاق عناوینی نظیر «حاکم شرع»، «سلطان»، «جانشین پیامبر(ص)» و «نائب امام زمان(عج)» نام برده شده و فقهایی مانند شیخ مفید و شیخ طوسی و ابوالصلاح حلبی و محقق حلّی و بسیاری از فقهای دیگر به گونه‌ای متعرض این مسئله شدند. هرچند سلطه حکام جور و یأس شیعیان از دستیابی به حکومت و اجرای احکام الهی سبب شده به صورت شایسته و بایسته‌ای به این موضوع پرداخته نشود.

در این میان، تجربه‌های تلخی همچون انحراف نهضت مشروطیت در قرون اخیر و دسیسه‌های استعمار مبنی بر تبلیغ جدایی دین از سیاست، بی‌تأثیر نبوده است؛ لیکن جمعی از فقهای ژرفاندیش متعرض خصوص بحث «ولایت فقیه» شده و توجه وافر به آن نمودند. نظیر محقق ملااحمد نراقی که در کتاب «العوائد»^۳ بحث وزینی ارائه دادند و همچنین صاحب جواهر که در موارد متعددی تصریح به ولایت فقیه نموده و آن را امری مسلم و ضروری^۴ خواندند. مرحوم شیخ انصاری در کتاب مکاسب^۵ و مرحوم نائینی در «تنبیه الامه» متعرض آن شدند و آیت‌الله بروجردی نیز با ارائه دلایل عقلی به اثبات آن پرداختند و امام خمینی فصل جدیدی در این مبحث گشوده و تحقیقات دقیق و بدیعی را مطرح نمودند و بزرگترین دست‌آورد آن به‌ثمر نشستن جمهوری اسلامی ایران است که مبتنی بر نظرات ایشان در باب حکومت است.

۱. امام خمینی، البیع ۴۷۲/۲.

۲. امام خمینی منشور بیداری، ۶۷/۱۲/۳.

۳. العوائد، ۵۳۰ تا ۵۶۰.

۴. جواهرالکلام.

۵. مکاسب، البیع، ج ۳/۵۴۵ تا ۵۶۰.

ضرورت

نگاهی به قانون اساسی و اصول مربوط به رهبری نظام، این نتیجه را به دست می‌دهد که محور نظام و قانون در جمهوری اسلامی ایران، همانا ولایت فقیه می‌باشد؛ اصلی که میراث گرانسنگ امام راحل^(ع) است. حضرت امام توانست با تکیه بر فلسفه و هدف اساسی بعثت انبیا، یعنی مبارزه با ظلم و قیام به قسط و با تکیه بر مناصب سه‌گانه پیامبر خاتم^(ص) (قضا، حکومت و تبلیغ) و با تکیه بر جامعیت اسلام و طرح پیوند دین و سیاست، پایه‌های اساسی اندیشه سیاسی خود را بنیان نهد. بعد از انقلاب اسلامی و تشکیل مجلس خبرگان رهبری به‌عنوان مهم‌ترین و بانفوذترین نهاد قانونی در ساختار نظام جمهوری اسلامی ایران، سه وظیفه اصلی برای آن مشخص شد^۱ و دبیرخانه مجلس خبرگان رهبری برای انجام مأموریت‌ها و مسئولیت‌ها و تنظیم امور مربوط به این سه وظیفه مصرح، تشکیل گردید.

بر این اساس، برگزاری «همایش بین‌المللی ولایت فقیه» در راستای تحقق بخشیدن و اجرائی نمودن به بند «و» یا «ششم» از وظایف ۱۳ گانه دبیرخانه مجلس خبرگان رهبری پیشنهاد شده است:

بند «و»: تحقیق و پژوهش در موضوع حکومت اسلامی، بالأخص ولایت فقیه، تألیف و نشر آن به صورت‌های مناسب، معرفی ولایت فقیه در مجامع علمی داخل و خارج کشور و در سطح عموم مردم، بر اساس سیاست‌گذاری کمیسیون بررسی راه‌های پاسداری و حراست از ولایت فقیه، پس از تأیید هیأت رئیسه.

اهداف طرح

- ۱) طرح نظریه ولایت فقیه به‌مثابه الگوی نوین و مطلوب نظام سیاسی اسلام؛
- ۲) بررسی چالش‌ها و خلأهای نظری و عملی موجود در نظریه‌پردازی در موضوع ولایت فقیه؛
- ۳) غنی‌سازی مطالعات در حوزه اندیشه سیاسی اسلام با هدف گفتمان‌سازی برای نظریه ولایت فقیه؛
- ۴) آینده‌پژوهی نظام اسلامی مبتنی بر ولایت فقیه در جهان اسلام با توجه به مذاهب گوناگون اسلامی و تحولات جهان اسلام.

۶. اصول ۱۷ گانه مرتبط با رهبری در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران عبارتند از: اصل ۲: جمهوری اسلامی؛ اصل ۵: ولایت فقیه عادل و باتقوا؛ اصل ۵۷: قوای حاکم در جمهوری اسلامی؛ اصل ۶۰: قوه مجریه؛ اصل ۹۱: شورای نگهبان؛ اصل ۱۰۷: تعیین رهبر توسط خبرگان رهبری؛ اصل ۱۰۹: شرایط و صفات رهبر؛ اصل ۱۱۰: وظایف و اختیارات رهبر؛ اصل ۱۱۱: فوت یا کناره‌گیری یا عزل رهبر؛ اصل ۱۱۲: مجمع تشخیص مصلحت نظام؛ اصل ۱۱۳: رئیس جمهور؛ اصل ۱۳۱: فوت عزل یا استعفاى رئیس جمهور؛ اصل ۱۴۲: دارایی رهبر، رئیس جمهور و مسئولین؛ اصل ۱۵۷: رئیس قوه قضائیه؛ اصل ۱۷۵: صدا و سیماى جمهوری اسلامی ایران؛ اصل ۱۷۶: شورای عالی امنیت ملی؛ اصل ۱۷۷: بازنگری در قانون اساسی.

۷. ۱. انتخاب و تعیین رهبر، ۲. نظارت بر بقاء و استمرار شرایط رهبر و ۳. قانونگذاری نسبت به خود.

ساختار همایش

«همایش بین‌المللی ولایت فقیه» به‌منظور تحقق اهداف بیان‌شده و اجرای بایسته وظایف و سیاست‌های مربوط، دارای ساختاری متشکل از سه رکن اصلی به شرح زیر می‌باشد:

- (۱) دبیر علمی همایش؛
- (۲) شورای علمی همایش؛
- (۳) دبیرخانه اجرایی همایش.

برنامه‌های همایش

برنامه‌های زیر برای انجام پیشنهاد می‌شود:

الف) برگزاری نشست‌های مقدماتی / پیش‌نشست‌ها

قبل از برگزاری همایش اصلی، پنج پیش‌نشست مقدماتی به شرح زیر پیشنهاد می‌شود:

❖ نشست‌های داخل کشور

- (۱) دانشگاه تهران با همکاری مرکز مطالعات انقلاب اسلامی دانشگاه تهران؛
- (۲) موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) قم؛
- (۳) مرکز مدیریت حوزه علمیه اصفهان و دانشگاه اصفهان؛
- (۴) مرکز مدیریت حوزه علمیه تبریز و دانشگاه تبریز.

❖ نشست‌های خارج کشور

- (۱) شهر بیروت با همکاری حزب‌الله لبنان؛
- (۲) شهر جاکارتا اندونزی با همکاری مرکز اسلامی آی‌سی‌سی، حجت‌الاسلام دکتر حکیم الهی؛
- (۳) شهر لندن با همکاری مرکز اسلامی امام علی (ع)، حجت‌الاسلام دکتر محمدعلی شمالی؛
- (۴) شهر مسکو با همکاری مرکز اسلامی مسکو، حجت‌الاسلام دکتر حمید هادوی.

ب) همایش بین‌المللی ولایت فقیه

برگزاری همایش اصلی در مشهد مقدس، در حرم مطهر رضوی با دعوت از اعضای محترم مجلس خبرگان رهبری، روسای قوای سه‌گانه، اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام، و سایر مدعوین از داخل و خارج کشور در دو تاریخ ایام رحلت امام راحل^(ع) در خردادماه ۱۳۹۹ یا دههٔ فجر ۱۳۹۹ پیشنهاد می‌گردد.

- ۱) فراخوان مقاله در سطح بین‌الملل، در موضوعاتی مصوب شورای علمی همایش؛
- ۲) تولید حداقل ۳ کتاب و دو ویژه‌نامه هم‌زمان با نشست‌های مقدماتی و همایش اصلی متناسب با موضوع اصلی همایش؛
- ۳) هماهنگی و تعامل با حداقل دو شبکهٔ تلویزیونی برون‌مرزی برای پوشش متناسب همایش و نشست‌های مقدماتی؛
- ۴) پیش‌بینی و دعوت برای حضور یکی از مراجع معظم تقلید حضرات آیات عظام جوادی آملی، سبحانی، مکارم شیرازی یا دریافت پیام از ایشان؛
- ۵) ایجاد یک شبکه ارتباطی بین‌المللی برای ارتباط مراکز علمی و اساتید و دانشجویان.

پ) موضوعات پیشنهادی برای همایش

موضوع‌ها و محورهای اصلی همایش در ذیل پیشنهاد می‌گردد. موضوعات نهایی پس از تشکیل شورای علمی همایش و با پیشنهاد و تصویب این شورا اعلام خواهد شد:

- ۱) نسبت ولایت فقیه با پنج‌گانه‌های «انقلاب»، «نظام»، «دولت»، «جامعه» و «تمدن» اسلامی؛
- ۲) ولایت فقیه و کارآمدسازی نظام و دولت اسلامی؛
- ۳) ولایت فقیه، نظارت و پاسخگویی؛
- ۴) نقش الگوی ولایت فقیه در تمدن‌سازی اسلامی با نگاه به دیگر الگوهای حکومتی؛
- ۵) بررسی نظریات متفکران غیراسلامی درباره مدل حکومتی ولایت فقیه (آسیب‌ها - پاسخ‌ها)؛
- ۶) مدیریت فقهی، مدیریت علمی (ارتباط و تناسب، ویژگی‌ها، برتری و ترجیحات).

ت) نهادهای همکار

نهادهای، مراکز و موسسات زیر برای مشارکت و همکاری در برگزاری همایش پیشنهاد می‌شوند:

۱. مرکز تحقیقات حکومت اسلامی مجلس خبرگان رهبری؛
۲. کمیسیون بررسی راه‌های پاسداری و حراست از ولایت فقیه مجلس خبرگان رهبری؛
۳. جامعه مدرسین حوزه علمیه قم؛
۴. شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
۵. پژوهشگاه فقه نظام، حجت‌الاسلام محمد ابوالقاسم دولابی؛
۶. پژوهشکده شورای نگهبان؛
۷. پژوهشکده نظام‌های اسلامی، وابسته به پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، حجت‌الاسلام دکتر ایزدهی؛
۸. پژوهشکده انقلاب و تمدن اسلامی، وابسته به پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی؛
۹. پژوهشکده مدیریت اسلامی، وابسته به بنیاد فقهی مدیریت اسلامی، حجت‌الاسلام قوامی؛
۱۰. پژوهشکده مطالعات دینی و فلسفی «المعارف الحکمیة» لبنان، متعلق به شیخ شفیق جرادی؛
۱۱. پژوهشکده امام خمینی(ره) و انقلاب اسلامی؛
۱۲. اندیشکده مرصاد، قم؛
۱۳. فرهنگستان علوم اسلامی قم؛
۱۴. بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی؛
۱۵. دانشگاه علوم اسلامی رضوی؛
۱۶. مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛
۱۷. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی؛
۱۸. مرکز تحقیقات مجلس شورای اسلامی؛
۱۹. مرکز مطالعات راهبردی فقه حکومتی، آیت‌الله محسن اراکی؛
۲۰. مرکز فرهنگی دانشگاهی امام خمینی(ره) و انقلاب اسلامی، وابسته به دانشگاه آزاد اسلامی؛
۲۱. مرکز تبیین اندیشه‌های آیت‌الله خامنه‌ای(مدظله)، وابسته به دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه شیراز؛
۲۲. مرکز فرهنگی دانشجویی امام، ولایت فقیه و انقلاب اسلامی، وابسته به جهاد دانشگاهی؛
۲۳. مرکز مطالعات انقلاب اسلامی دانشگاه تهران؛
۲۴. موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)؛
۲۵. موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، تهران؛
۲۶. موسسه فرهنگی مطالعاتی صراط مبین، قم؛
۲۷. موسسه مطالعات تمدن اسلامی (متا) با تولیت حجت‌الاسلام سیدمحمدحسین متولی امامی؛

۲۸. مؤسسه مطالعات و تحقیقات اسلامی فتوح اندیشه؛
۲۹. موسسه عالی فقه و علوم اسلامی؛
۳۰. دبیرخانه دائمی همایش مردم‌سالاری دینی، دانشگاه شهید بهشتی؛
۳۱. دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (مدظله)؛
۳۲. انجمن علمی مطالعات اسلامی، دبیرخانه انجمن‌ها و قطب‌های علمی، معاونت پژوهشی حوزه‌های علمیه؛
۳۳. معاونت پژوهش حوزه علمیه خراسان؛
۳۴. مجمع بین‌المللی اساتید مسلمان دانشگاه‌ها؛
۳۵. پایگاه تخصصی فقه حکومتی (وسائل)، قم؛
۳۶. شبکه اطلاع‌رسانی اجتهاد.

ج) خروجی‌های همایش

۱. کتاب (سفارش تألیف ۳ کتاب)؛
۲. مقاله (چاپ چکیده مجموعه مقالات و رتبه‌بندی مقالات و انتشار در پایگاه استنادی علوم جهان اسلام ISC)؛
۳. کرسی‌های آزاداندیشی و نظریه‌پردازی با موضوع ولایت فقیه و فقه سیاسی؛
۴. نشست‌های تخصصی با اندیشمندان داخلی و خارجی در قالب وبینار؛
۵. جشنواره‌ها، مسابقات و نمایشگاه‌های جنبی، نظیر نمایشگاه عکس، نمایشگاه کتاب، مسابقات کتابخوانی و...؛
۶. طراحی و ایجاد سایت همایش؛
۷. تولید فیلم و مستند در موضوع همایش؛
۸. تولید کتاب نقش علمای خراسانی در تدوین قانون اساسی؛
۹. تولید کتاب بررسی عملکرد نمایندگان خراسانی در پنج دوره مجلس خبرگان رهبری؛
۱۰. موزه حکومت اسلامی / ولایت فقیه؛
۱۱.

الف) مقالات تولیدشده در موضوع ولایت فقیه و حکومت اسلامی

❖ **در موضوع ولایت فقیه:**

- ۳۵۸ مقاله علمی پژوهشی و علمی ترویجی و ؛
- ۱۱۱ مقاله علمی پژوهشی در ۱۴ مجله علمی پژوهشی؛
- ۲۰ مقاله علمی ترویجی در ۷ مجله علمی ترویجی؛
- ۲۲۷ مقاله در سایر مجلات.

❖ **در موضوع حکومت اسلامی:**

- ۳۲۹ مقاله علمی پژوهشی و علمی ترویجی و ؛
- ۹۵ مقاله علمی پژوهشی در ۶۵ مجله علمی پژوهشی؛
- ۲۷ مقاله علمی ترویجی در ۱۳ مجله علمی ترویجی؛
- ۲۰۷ مقاله در سایر.

ب) کتاب‌های تولیدشده در موضوع ولایت فقیه و حکومت اسلامی

در موضوع ولایت فقیه پس از انقلاب اسلامی کتاب‌نامه‌هایی تنظیم گردیده:

(۱) **کتاب‌شناسی هادی:** این کتاب‌شناسی که از سوی پژوهشکده باقرالعلوم (ع) سازمان تبلیغات اسلامی به صورت نرم افزار رایانه ای تهیه شده، شامل تعداد زیادی از موضوعات از جمله ولایت فقیه است، که دامنه آن شامل کتب و مجلات فارسی است و کتب عربی را در بر نمی‌گیرد و از جهتی تمامی کتب فارسی در این برنامه موجود نیست. چون در برخی موارد اطلاعات کامل نیست. مثلاً مولفین که چند نفر بوده‌اند نام آنها ذکر نشده، لذا این کتاب‌شناسی کاری ناتمام است. در این برنامه پنجاه کتاب درباره ولایت فقیه معرفی شده است در ضمن این مرکز جزوه ای با عنوان «راهنمای پژوهش ولایت فقیه» منتشر نموده است؛

(۲) **کتاب‌شناسی ملی:** این کتاب‌شناسی نیز به صورت نرم‌افزار رایانه‌ای توسط کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران تهیه گردیده و موضوع ولایت فقیه در ضمن موضوعات دیگر درج گردیده و از آن جهت که شامل نشریات

نمی‌شود از «کتاب‌شناسی هادی» ناقص‌تر است و از آن جهت که برخی کتب عربی را ذکر کرده کامل‌تر از آن می‌باشد و از آن جهت که در برگیرنده همه کتب منتشره نیست ناقص‌بودن این برنامه نیز طبیعی است؛

(۳) **موسوعه مصادر النظام الاسلامی:** تالیف آقای عبدالجبار الرفاعی، این موسوعه از جهت اختصاص به کتب عربی و شامل‌نبودن کتابهای فارسی کامل نیست، همچنین همه کتب عربی معرفی نشده و از جهتی موضوع اختصاصی کتاب‌شناسی ولایت فقیه نیست. بنابراین، ناقص‌بودن این مجموعه نیز طبیعی به‌نظر می‌رسد. البته این مجموعه در نوع خود پر ارزش و مهم است؛

(۴) **کتاب‌شناسی توصیفی ولایت فقیه:** تهیه و تنظیم توسط مرکز تحقیقات استراتژیک. وجه‌تمایز این کتابنامه با سه مورد سابق یکی در توصیفی‌بودن آن است و دیگری اختصاص آن به موضوع ولایت فقیه است، در صورتی که در سه مورد سابق ولایت فقیه در ضمن دیگر موضوعات معرفی شده بود؛

(۵) **کتاب‌شناسی اجمالی حکومت اسلامی:** توسط کاظم استادی منتشره در دهمین کنفرانس وحدت اسلامی. این کتاب‌شناسی شامل تعدادی از کتب درباره حکومت اسلامی و برخی از کتب مربوط به ولایت فقیه است و همانند کتاب‌شناسی‌های ذکرشده کامل نیست و نیاز به تکمیل دارد؛

(۶) **مقاله حسین واتقی با عنوان «کتابنامه ولایت فقیه»:** منتشره در مجله مشکوه سال ۱۳۶۸، ش ۲۴-۲۳، ص ۳۳۲-۳۰۵ است، این کتاب‌شناسی نیز کامل نیست؛ خاصه اینکه از آن تاریخ به بعد کتب زیادی در زمینه ولایت فقیه تالیف و منتشر شده است؛ ویژگیهای مقاله حاضر در اینست که شامل کتابهای فارسی و عربی است و همچنین تعداد کتاب‌های معرفی‌شده در آن بیشتر از همه کتاب‌شناسی‌های سابق است، زیرا عناوین معرفی‌شده در آن کتاب‌شناسی‌ها کمتر از ۱۰۰ عنوان کتاب است در حالی که در این کتابنامه بیش از ۲۰۰ کتاب معرفی شده است. لازم به یادآوری است که این مقاله شامل مقالات ولایت فقیه منتشره در مجلات و روزنامه‌ها نمی‌باشد و به معرفی کتاب‌ها در موضوع ولایت فقیه اختصاص دارد؛

(۷) **کتاب‌شناسی ولایت فقیه:** در کتاب‌شناسی ولایت فقیه اثر سلمان حقیقی و انتشارات مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما ابتدا به معرفی کتاب‌های مستقل و غیرمستقل فارسی و عربی پرداخته شده و سپس پایان‌نامه‌هایی که در دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی مختلف دفاع شده، مورد توجه قرار گرفته‌اند. در قسمت پایانی کتاب به مقالات نگارش‌یافته در این موضوع اجمالاً اشاره شده است. از آنجا که مقالات زیادی در روزنامه‌ها و نشریات در این موضوع به چاپ رسیده، سعی نویسنده بر این است که مقالات منتشرشده مجلات معتبر معرفی شود.

ب) همایش‌های برگزار شده:

- ۱) همایش استانی تبیین موضوع ولایت فقیه و مدیریت مقام معظم رهبری، دبیرخانه مجلس خبرگان، شهرستان ساری، سال ۱۳۸۹؛
- ۲) همایش تبیین علمی ولایت فقیه، دبیرخانه مجلس خبرگان، قم، دی ۱۳۸۹؛
- ۳) همایش تبیین جایگاه ولایت فقیه در نظام اسلامی، شهر خورموج، استان بوشهر، دی ۱۳۸۹؛
- ۴) همایش ولایت فقیه، استمرار حرکت انبیا، استان همدان، بهمن‌ماه ۱۳۸۹؛
- ۵) همایش ولایت فقیه در سایه مهدویت، دبیرخانه کانون‌های فرهنگی مساجد اراک، بهمن ۱۳۸۹؛
- ۶) پنجمین همایش استانی ولایت فقیه استمرار حرکت انبیا، دبیرخانه مجلس خبرگان، استان اردبیل، آبان ۱۳۹۰؛
- ۷) همایش بین‌المللی نوگرایی در فقه سیاسی اسلام، اردیبهشت ۱۳۹۱، دانشگاه «الزیتونه» تونس؛
- ۸) همایش ولایت فقیه، دانشگاه شهید بهشتی، اردیبهشت ۱۳۹۱؛
- ۹) همایش ملی ولایت فقیه و بیداری اسلامی، دانشگاه پیام نور استان کهگیلویه و بویراحمد، اسفند ۱۳۹۱؛
- ۱۰) همایش تبیین جایگاه ولایت فقیه، حوزه فرهنگی اداره کل بنادر و دریانوردی بندر بوشهر، بهمن ۱۳۹۲؛
- ۱۱) همایش مجلس خبرگان و جایگاه ولایت فقیه، دبیرخانه مجلس خبرگان، اصفهان، بهمن ۱۳۹۲؛
- ۱۲) دومین همایش ولایت فقیه و مبانی فقهی ویژه بانوان، بخش توکهور و هشتبندی، بهمن ۱۳۹۳؛
- ۱۳) همایش دفاع مقدس و الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت بر مکتب دفاعی ولایت فقیه، پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، فروردین ۱۳۹۵؛
- ۱۴) سومین دوره همایش ولایت فقیه، مبانی، شبهات و شخصیت‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی، اردیبهشت ۱۳۹۵؛
- ۱۵) همایش تبیین نقش ولایت فقیه در پیروزی و تداوم انقلاب اسلامی، فرهنگسرای خاوران، بهمن ۱۳۹۵؛
- ۱۶) همایش ملی فقه حکومتی، نقش مردم در نظام اسلامی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی^(ه) ۱۳۹۵؛
- ۱۷) همایش ولایت فقیه، راهبرد تشیع در مدل حکومتی اسلام، دانشگاه شهید مطهری مشهد، اردیبهشت ۱۳۹۶؛
- ۱۸) همایش انقلاب اسلامی، ولایت فقیه و استکبارستیزی، مرکز بزرگ اسلامی اهل سنت شمال کشور، آبان ۱۳۹۶؛
- ۱۹) همایش علمی ولایت فقیه، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم در اصفهان، بهمن ۱۳۹۶؛
- ۲۰) همایش ولایت فقیه و انقلاب اسلامی تا ظهور حضرت مهدی^(عج)، موسسه نورالیقین، قم، بهمن ۱۳۹۶؛
- ۲۱) همایش ولایت فقیه در منظومه فکری استاد مُنذر، موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، اسفند ۱۳۹۶؛
- ۲۲) همایش بنیان‌های حکومت اسلامی و ولایت فقیه، کانون بسیج فرهنگیان سپاه منطقه قهاوند، شهریور ۱۳۹۷؛
- ۲۳) همایش ولایت فقیه، شاهین‌شهر، بهمن ۱۳۹۷؛
- ۲۴) همایش بصیرتی مدافعان ولایت فقیه، اداره کل اوقاف و امور خیریه قم، اردیبهشت ۱۳۹۸؛
- ۲۵) همایش تجدید میثاق و بیعت با ولایت فقیه، استان خوزستان، خرداد ۱۳۹۸.